

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 42.

Sreda, 27. maja 1931.

Leto VI.

Nekaj misli o strokov- nem gibanju delavcev

S kongresa ORS-a.

Delavstvo si ustvarja svoje strokovne organizacije iz socialno praktične potrebe. Socialno praktična potreba tvori potem podlago idejni liniji te vrste delavskega pokreta. Iz tega sledi, da more in sme tvoriti živec življenja teh organizacij absolutno lojalna socialno praktična in idejna podlaga.

Na glavni skupščini smo že pri pozdravnih govorih z veseljem konstatirali to željo in voljo govornikov. Vsi lojalni govorniki so predvsem pozdravljali čim skorajšnje zedinjenje strokovnega gibanja v državi, rekši, da je enotnost svobodnih strokovnih organizacij prva potreba. Zastopnik strokovne komisije v Ljubljani je v svojem pozdravu to dejstvo predvsem poudaril in naglasil, da se že iz tega vidi, da delavstvo ne ruši in noče rušiti edinstva.

Razočarani smo pa bili pri drugih referatih, ki so skoro vsi skušali parirati to energijo med delavstvom s tem, da so premajhne uspehe utemeljevali direktno in indirektno z nasprotovanjem od strani URSS-a in komorašev.

Ta način borbe nas popolnoma spominja na naše bivše parlamentarne razmere, v katerih ni bilo nobeno sredstvo preslabo za pobijanje svojega nasprotnika in za osebno ali strankarsko uveljavljanje.

Strokovna komisija je priporočila kongresu posredovalno akcijo za sporazum potem mednarodne strokovne internacionalne, toda predlogi in resolucije, ki jih je predlagala uprava, so vsaj prvotno odklanjale sporazum in se izrekle za ločitev iz URSS-a, čeprav predlogi sami priznavajo, da so Orsove skupine prestale biti članice URSS-a, ker niso izpolnjevale zveznih dolžnosti. — Drugi glavni argument je tudi, da je URSSJ posegal v stroke, ki spadajo po statutu URSSJ-a v področje ORS-a.

Uprava ORS-a je torej vsaj iz početka absolutno odklanjala sporazum in to svoje stališče utemeljevala s sugestivnimi izjavami, ki v realni sindikalni politiki absolutno niso na mestu.

Pribijemo ta dejstva ne da bi hoteli škodovati upravi ORS-a. Opozoriti pa moramo na to zaradi tega, ker smatramo, da je potrebno, da pride do vpliva v strokovnem pokretu želja in volja delavstva, volja delavskega edinstva v strokovnem gibanju. Tej delavski volji se morajo podvreči tudi vodstva organizacij, določiti na skupnem ožjem razgovoru skupna načela, taktiko in delokrog. Tak sporazum je mogoč, je nujen. In kdor bi ga odklanjal, ruši enotnost, nastopa proti vitalni delavski zahtevi.

Avstrijska vlada pred odstopom.

Kaj bo v Avstriji?

V avstrijskem državnem gospodarstvu imajo težave. Vladnemu sancijskemu programu se upirajo Velenecji ter groze z odstopom justičnega ministra dr. Schürffa.

Krščanski socialci nameravajo v tem primeru skleniti koalicijo z landbündlerji in hajmatblokom. V tem primeru ni gotovo, če bi Ender ostal kancler. Isto velja za zunanega ministra dr. Schobra. Dr. Ender hoče počakati, da se vrne dr. Schober iz Zeneve.

Mednarodni urad dela svari.

Albert Thomas o nevarnosti svetovne gospodarske krize.

Ravnatelj Mednarodnega urada dela v Zenevi, Albert Thomas, ki je nedavno potoval po naši državi, posveča svoje letno poročilo za 15. mednarodno konferenco dela, ki se sestane dne 28. maja, popolnoma vprašanju nezaposlenosti in borbi proti njej. Kakor nemško Braunovo poročilo, tako smatra tudi Albert Thomas, da je vzroke nezaposlenosti iskati v kmetijski krizi, v industrijski nadprodukciji, v preobsežni racionalizaciji, v slabi razdelitvi zlata, v padcu cene srebra, v padcu cen surovinam, v prevelikih produkcijskih stroških, v ovirah trgovine vseh vrst in v pomanjkanju zaupanja.

Thomas poudarja, da je mogoče sodelovanje Mednarodnega urada dela samo v nekaterih ozko omejenih mejah, v kolikor mu to dovoljuje statut ter da je nade, da se zlo odpravi, če se bodo zavedale vse ustanove mednarodnih držav, zasebno gospodarstvo, strokovne organizacije itd. svoje posebne dolžnosti pri teh vprašanjih. Thomas predlaga v imenu Mednarodnega urada dela kot prve korake k omiljenju nezaposlenosti, kakor je že naznanil v poročilu evropskemu odboru, nekatere še jako sporne predloge:

1. Ustanovitev mednarodne posredovalnice dela.

2. Splošen spored za potovanje delovnih sil za prevzemanje del v neobdelanih ozemljih.

3. Ugotovitev mednarodnega dogovora o delavskem zavarovanju na eni bodočih konferenc.

4. Sestava in izvedba mednarodnega sporeda za javna dela.

Sicer pa zastopa Thomas mnenje, da se mora delovni čas mednarodno

skrajšati, in sicer več, kakor v washingtonski izmeri 48 ur, morda na 40 ur, da pa je predvsem potrebno, da vse države washingtonski dogovor o 8 urnem delavniku odobre.

V svojem poročilu omenja Thomas tudi reparacijski problem ter pravi: Ni tukaj mesto, da bi o delikatnem problemu, o katerem se je že toliko razpravljalo, podrobno govorili. Juristična, politična in moralna stran reparacijskega problema se pa vendar ne sme pozabiti. Dejstvo pa je vendar, da se mednarodno-gospodarski vplivi reparacijskega problema in njega posledice z ozirom na zaposlenost delavstva bolj in bolj občutijo, tako v krogih dolžnikov, kakor upnikov. Ne da bi vpraševali, če Nemčija more plačati ali ne, kakor je nedavno italijanski finančni minister de Stefani pisal, ni dvoma, da se mora vprašanje dolgov in reparacij preizpitati, ne morda dobrohotno napram tej ali oni deželi, marveč kot kriterij v svetovno korist, kar utegne biti v korist tudi upniškim državam.

Značilno je, da se Thomas razmeroma ostro izreka proti akciji proti gospodarskemu dumpingu Rusije. Ni namreč z gotovostjo dokazano, da Rusija izvaja v resnici po smislu besede pravi dumping in v nadaljnjem bi pa dobava cenih ruskih surovin samo poživila evropski trg. Thomas zaključuje: »Pazite! Če industrijski svet ne bo imel potrebnega poguma in razuma, ustvariti novi red miru in pravičnosti, potem bo duh razdora in revolte, kateremu se nudi dobro parole, izvedel strahovite prevrate, in to ob uri, ko je brez dvoma mogoče, ustvarjati nov red in novo civilizacijo.«

Smrtne obsodbe v procesu proti tero- ristom.

Trije obtoženci obsojeni na smrt, nekateri na dosmrtno ječo.

23. maja je bil pred državnim sodiščem v Beogradu zaključen teroristični proces proti atentatorjem na vlak, ki je vozil poklonitveno deputacijo v Beograd. Obsojeni so bili Mijo Seletković, zavarovalni uradnik, Andrej Tilman in Mijo Kirchmajer v smrt na vešalih; Anton Herman, Aleksander Groff, Ivan Rakušan, Ignacij Domitrovič, dr. Anton Crvič, Anton Bodurovac na 15 do 20 let ječe, Dragan Cevčić, Franjo Carevič, dr. Željko Klemen, Luka Stevič, Sima Mikić na 2 do 8 let ječe, oproščen je bil od obtožbe edinole Fran Čanić. Utemeljevalni spis obsega nad 100 strani. Ker proti sodbi državnega sodišča ni mogoča nobena pritožba, je sodba postala s tem izvršna.

Belgijska vlada od- stopila.

Odstop zaradi odklonitve vojaških kreditov.

Odstop belgijske Jasperjeve vlade je zopet značilen pojav meščanskih politikov. Belgijska vlada je stavila v proračun večje zneske za utrditev svoje vzhodne meje (proti Nemčiji). Vodja liberalne stranke Dever je pa podal izjavo, da njegova stranka zahteva znižanje vojnih kreditov, sicer ne bo podpirala vlade.

Jasperjeva vlada je na to izjavo podala demisijo.

Burna seja v madžar- ski zbornici.

Javno glasovanje ni demokracija.

V madžarskem parlamentu so se vršile te dni burne seje. Vršile se bodo volitve v parlament, pri katerih je, razen v nekaterih mestih, uvedeno javno glasovanje. Socialno demokratični poslanec Payer je ta način volitev ostro kritiziral ter izjavil, da javne volitve niso pravi parlamentarizem, ker nikdar ne pride pravo mnenje do veljave. Priporočal je, da naj se volilci sploh ne udeležijo volitev, zlasti opozicija naj bi mislila na abstinenco. Med govori socialnih demokratov so meščanske stranke divjale in predsednik je socialnim demokratom delil ukore in zaporedjema besedo.

Ostale meščanske stranke se ne marajo pridružiti abstinenci, češ, da bi združena opozicija dosegla lepe uspehe. Ni pa verjetno, da bi se socialni demokrati mogli sprijazniti z volilno kooperacijo s pisano meščansko opozicijo.

Okoli vprašanja raz- orožitve.

Henderson — predsednik razorožitvene konference.

Svet Društva narodov je sklenil na tajni seji ponuditi predsedstvo razorožitvene konference britskemu zunanjemu ministru Hendersonu, ki je ponudbo sprejel.

Določeno še ni, kje in kdaj se bo vršila konferenca. Skoraj gotovo pa se bo vršila v Zenevi. O tem se bo sklepalo te dni.

Borba proti gospo- darski krizi v Nemčiji.

Nobenega znižanja plač več!

(I. G. B.) V Nemčiji — kakor večinoma tudi v drugih deželah — ni opazati znatnejšega izboljšanja v gospodarstvu. Zato so se morale strokovne organizacije neprestano bavit z vprašanjem, kakšni ukrepi bi utegnili uspešno vplivati proti krizi. Obenem pa so se morale strokovne organizacije boriti proti napačnim ukrepom vlade. Ravno te dni sta predsedstvi splošne nemške strokovne zveze in splošne svobodne zveze nameščencev vročili državnemu kanclerju spomenico, ki na eni strani našteva napake, ki jih je napravila vlada in na drugi strani zahteva uvedbo 40urnega delovnega tedna ter zagotovitev podpiranja nezaposlenih.

»Politika vlade«, tako pravi spomenica, »da naj se znižajo mezde, plače in cene, ni dovela k občutnemu omiljenju gospodarske krize. Niti približno niso padle cene toliko, kakor so bile znižane mezde in plače. Zaraditega sta se zmanjšala realni dohodek in kupna sila konsumentskih množic tako, da se gospodarska kriza v Nemčiji ne more hitreje končati. Še vedno je zaraditega več nego 4.6 milijonov nezaposlenih delavcev. S težkim pomanjkanjem je prizadeto vse nemško delavstvo in nameščentstvo.

Kot najvažnejšo nalogo najbližje bodočnosti smatramo borbo proti nezaposlenosti in preskrbo nezaposlenih. Zato ponovno zahtevamo temeljito skrajšanje delovnega časa s splošno uvedbo 40urnega delovnega tedna za vse poklice in obenem ohranitev in okrepitev kupne zmožnosti množic.

Tudi tedaj, če bi se posrečilo omiliti nezaposlenost, ostane vendar neopustljiva dolžnost države, da se obdrži podpiranje nezaposlenih. Naglašamo izrecno, da bi bilo popolnoma nedopustno še dalje znižavati že itak reducirane dajatve ali podpore vezati še bolj na rodbinske razmere. Svarimo pred reformami, ki bi utegnile pomeniti poslabšanje ali odpravo zavarovanja za nezaposlene. Nasprotno pa smatramo, da je nujno potrebno, da se ustvari in izvede enotna preskrba za vse nezaposlene, ki nimajo pravice do zavarovanja. Ponovno naglašamo, da je potrebno, da se dovoljuje za podpiranje nezaposlenih več javnih sredstev, kadar s prispevki zbrana sredstva v kritje bremen ne bi zadoščala.«

Delna razorožitev v Španiji.

Ogromno znižanje oficirskega kadra.

Vlada se bavi z mislijo reducirati špansko armado in sicer od 76 pehotnih polkov na 39, od 36 konjeniških polkov na 10, od 22.000 častnikov na 7000, od 280 generalov na 48.

Zahteve po izgonu jezuitov iz Španije.

Iz vseh krajev države, zlasti pa občinska zastopstva večjih mest, kakor Barcelona, Sevilla in Toledo, stavijo vladi zahteve, da naj se jezuiti izženejo.

Aretacija treh redovnic v Sevilli.

Oblasti so aretirale tri redovnice nekega tamošnjega samostana, ki so osumljene, da so pri zadnjih protisamostanskih demonstracijah streljale na množico, ki je hotela vdreti v samostan.

Macdonald proti lordski zbornici.

Proč z lordi, preden bodo ljudstvu popustili živci.

V dopolnilni volitvi za Rutherglen je naslovil Macdonald odprto pismo na kandidata delavske stranke, v katerem pravi, da je korporacija neodgovornih političnih partizanov sedaj v stanu poraziti po demokraciji poti izvoljeni parlament in vlado. Če Anglija ne mara revolt, ki so doletele druge države zaradi neuporabne ustave, potem je treba lordskim izzivanjem pogledati v lice in zagotoviti volilstvo, da reprezentivna demokracija ni prazna beseda, ampak resnična oblast.

Monarhisti v Nemčiji.

Fašisti za cesarja.

Na veleposestvu bivšega generala Brücknerja v Šleziji so imeli nemški fevdalci konferenco, ki ji je prisostvoval tudi bivši nemški hohenzollernski prestolonaslednik. Posvetovali so se, kako bi obnovili monarhijo ter sklepali o regentstvu s članom hohenzollernske dinastije. V kratkem se vrši veliko zborovanje na veleposestvu bivšega prestolonaslednika v Oelsu v Šleziji. Zborovanja se udeležijo tudi Hitler s štalmovci. Nemški listi zahtevajo, da vlada te otročarije že v kali zatire, ker nemški narod ne mara nikakršnih akcij proti republiki.

Smola militarističnega duha. Te dni so imeli krstiti v Nemčiji novo vojno ladjo, o kateri je bilo mnogo debat in nekaj parlamentarnih kriz. Pri blagosloavljanju je pa kancler Brüning dve minuti predolgo govoril in je ladja zdrčala v morje. Hindenburg zaradi tega ni mogel izvršiti oficijelnega akta izpustitve vojne ladje v morje. Tako že usoda nagaja militarizmu.

Ruskega pšeničnega dumpinga ne bo več

V Londonu se je vršila mednarodna konferenca glede prometa s pšenico. Ruski sovjetski delegati so na konferenci izjavili, da so načelno za to, da se kvota pšenice, ki se prodaja na svetovnem trgu, mednarodno določi, oziroma kontingentira posamezna tržišča. S tem korakom bodo seveda merodajni faktorji regulirali tudi cene pšenice na svetovnem trgu.

Tudi Ti pridobivaj naši „Delavski politiki“ nove naročnike.

Merilo delavske zavednosti je delavski tisk. Zato moraš tudi Ti pridobiti »Delavski Politiki« še vsaj enega novega naročnika.

Delavec, nameščene! pomni-ta, da Vajine interese zastopa le

Doma in po svetu.

Obrtni šolski odbori, Trgovinski minister je predpisal na podlagi zakona o obrtnih šolah, da pridejo v obrtne šolske odbore v vsakem kraju tile člani: načelnik ali predsednik občine, v kateri je šola, upravitelj šole, štirje obrtniki, ki jih imenujejo pomočniška društva ali pa krajevna obrtniška društva, v krajih, kjer je mešana obrtno-trgovska šola, pa tudi dva zastopnika trgovcev, ki ju določijo krajevne trgovske organizacije in šolski zdravnik. Banovinski obrtniški odbor sestavljajo ban ali njegov namestnik, ki ga ban imenuje, šef šolskega oddelka banske uprave, predsednik obrtniškega odbora, dva člana, ki ju imenuje obrtniška zbornica, upravitelji obrtniških šol, v onih banovinah, kjer so mešane obrtniško-trgovske šole, pa tudi po en zastopnik trgovine in industrije. Člani banovinskega obrtniškega odbora, ki ne pridejo v odbor po položaju, ostanejo člani tri leta in so ponovno izvoljeni.

Dr. Andrija Štampar vpokojen. Generalni inspektor za higijeno dr. Andrija Štampar je bil te dni vpokojen na predlog ministra socialne politike in narodnega zdravja.

V Zagrebu so tudi že prešteli prebivalce. Po zadnjem štetju prebivalstva šteje Zagreb 185.171 prebivalcev, in sicer 92.171 moških in 93.454 žen.

Mamuti so tudi živeli nekdanj v Jugoslaviji. Pri Obrenovcu so kmeti kopali zemljo in naleteli na veliko okostje, ki je še jasno označevalo telo velikega mamuta. Zlasti je dobro ohranjen en zob, ki tehta skoro 3 kg. Če že zob tehta tri kilograme, je mamut tehtal jako mnogo. Seveda je bila v pradžni dobi dežela precej drugačna.

Vsak obrtnik, ki mu je razvoj in napredek njegove stroke pri srcu, naj si ogleda letošnji XI. ljubljanski velesejem od 30. maja do 8. junija. Tu bo našel sredstva in pota, po katerih se zamore dvigniti. Spozna izdelke, primerja jih s svojimi, vidi boljše izdelane, finejšo opremo itd. Na mestu samem se prepriča o okusu in željah interesentov, vidi, kako konkurenco ustrezajo željam, a sam zaostaja nezaposlen. Sam bi bil kriv, če bi takih opazovanj ne umel izrabiti v svoj prid in se na podlagi opazovanja ne izpopolnil. Ni zadosti posvetiti se obrti, ni zadosti postaviti izdelke na trg. Dober obrtnik skuša svoje podjetje izpopolniti, svoje izdelke vedno bolj izboljšati, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogroziti obstanka. Najboljša šola za spoznavanje hib in za spoznavanje potrebe izpopolnitve je vzorčni velesejem. Poleg tega bo videl na velesejmu vsakovrstne stroje in orodje, najnovejše izume moderne tehnike. Z nabavo takih strojev si vsak obrtnik olajša svoje delo in doseže izdatne prihranke na času in denarju.

Največja razstava poljedelskih strojev in orodja. Letošnja razstava strojev ob priliki XI. ljubljanskega velesejma od 30. maja do 8. junija bo dosedanja še znatno prekosila. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj draga in za vse vrste gospodarstva. Nudena bo velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo.

delavski tisk, zato čim več naročnikov, tem večji vpliv in tem močnejši bo naš glas.

Zato na delo! V vsako delavsko stanovanje, v vsak lokal naš list — »Delavsko Politiko«.

Kmetovalce opozarjamo, da bodo razstavljene na velesejmu najrazličnejši predmeti. Naj omenimo še gasilsko orodje, jermenarske izdelke, verige, različne vozove, bicikle, obleke, čevlje, sirarske izdelke, plemensko perutnino, domače zajce itd.

Tajna tovarna municije v bližini Sofije. V Bolgariji so odkrili v bližini Sofije tajno tovarno za municije. Tovarna ima firmo »Tovarna toaletnega mila in zobne paste«. Tovarna je last makedonstvujočih. Delavci so najzvestejši člani organizacije. Izdelke odvažajo ponoči v gorovje. Če je prišel v bližino tujec, je navadno izginil brez sledu.

»Nepszava«, organ ogrskih socialistnih demokratov v Budimpešti, je bila v soboto radi volilnega članka zaplenjena. Konfiskacije tik pred volitvami so že staro sredstvo zatiranja svobodnega izražanja misli.

Direktor avstrijskih državnih železnic dr. Straffela tudi v drugi instanci moralno obsojen. Po tridnevni vzkljici razpravi v tožbi dr. Straffela proti odgovornemu uredniku lista »Arbeiter-Zeitung« dr. Pollaku je zadnje sredo dunajsko deželno sodišče potrdilo razsodbo prve instance, ki je urednika imenovanega lista oprostilo baš v onem delu inkriminiranega članka, s katerim je bil tožilec najbolj prizadet, češ, da sme imenovati njegove kupčije in spekulacije umazane in neekorektno. Ta proces je velikega pomena, ker ne gre za osebo privatnega značaja, temveč za visokega javnega funkcionarja. Straffela, rojen Ptujčan, je bil graški podžupan ter direktor graške cestne železnice. Pripadal je politično krščansko socialni stranki in se je posebno proslavil s tem, da je pred leti zlomil štrajk cestnih železničarjev v Gradcu, vsled česar so ga reakcionarji smatrali za izredno »sposobnega« in vrednega, da postane generalni direktor avstrijskih železnih železnic, katerih osobje je preko 80% v socialističnem taboru in ki bi ga bilo po mnenju krščanskih socialcev ravno tako treba pognati v kozji rog, kot graške tramvajce. In merodajni činitelji so bili prepričani, da se to ne bi nobenemu drugemu moglo tako posrečiti, kot baš dr. Straffeli, ki bo z železno roko uničil »rdečo nadvlado« pri zveznih železnicah. »Arbeiter-Zeitung« pa je v daljših člankih opozorila avstrijsko javnost in merodajne kroge, da ravno ta človek ni primeren pa tudi nesposoben, da bi prišel delat red na železnice, katerih se ne sme primerjati s kakim tramvajem. Straffela je namreč spekuliral zlasti s hišami in delnicami tedaj, ko je avstrijska valuta padala. Hiše je kupil pa takoj nato zopet prodal in prodane hiše zopet kupil. Ko v Avstriji ni spekulacija več uspevala, je šel v Nemčijo spekulirati. Kot hišni posestnik je izsiljeval od najemnikov visoke odkupnine. Razen tega je utajeval svoje visoke dohodke davkarjem in s tem oškodoval državo, deželo ter občino na davkih. Vse to je urednik »Arbeiter-Zeitung« dokazal in sodišče je izreklo, da je Straffellovo početje bilo res »unkorrekt« in »unsauber«. Kljub temu, iz голе demonstracije proti sodnji, je bil dr. Straffela hitro na to imenovan na razsodbo druge instance. Straffela kot gen. ravnatelj železnice pa tudi ni hotel trenutka zamuditi in je takoj začel s korupcijo pri železniški upravi, namesto da bi delal red. To je bilo za drugo sodno instanco še bolj jasn dokaz za Straffellove kvalifikacije in je pomen nekorrektnosti in umazanosti še bolj jasno utemeljila kot prva. S Straffelom pa so ob enem obsojeni vsi oni, ki so ga pomagali dvigniti na položaj, katerega ni vreden. Ob-sodba gotovo ne bo ostala brez posledic.

Zopet spopadi na dunajski univerzi med socialisti in hakenkrajclerji. Na dunajski univerzi je v torek, 19. maja zopet prišlo do pretepotov med narodnimi socialisti ter socialisti radi tega, ker so socialisti delili letake za shod socialističnega poslanca Wallischa z dnevnim redom: »Kultura in hakenkrajc.« Morala je posredovati policija in rešilni oddelek.

Važna debata dunajskih zdravnikov - kratki električni valovi vir zdravja. Dunajski zdravniki so imeli v petek 15. maja zelo važno ter zanimivo sejo. Nekateri strokovnjaki in raziskovalci so ugotovili, da je kratke električne radio-valove mogoče uporabljati tudi za zdravljenje. V dvorani je bil postavljen aparat za kratke valove, dočim je na drugem koncu dvorane žarela svetilka brez vsakršne zveze z aparatom. Poizkusili so učinek valov na miši, ki so jo žarki ubili. Kratki valovi se bodo uporabljali ravno tako kot diatermijski aparati, samo s to razliko, da žarki prvih prodrejo v notranjost, med tem ko se z zadnjimi ogreva koža. Nova iznajdba bo zopet povzročila celo revolucijo na polju zdravljenja, samo ni še toliko preizkušena, da bi se jo moglo že danes uporabljati, ker je silno nevarna. Treba bo še mnogo praktičnih poizkusov.

Zopet bančni polom. Znana banka Auspitz, Lieben & Co. na Dunaju je zašla v plačilne težkoče. Njen polom je v zvezi z bančnimi polomi v Ameriki in s polomom avstrijskega kreditnega zavoda. Šef in solastnik banke, dvorni svetnik Ludvik Schüller, je izginil in obstoja bojazen, da je izvršil samomor. Zasebni kapitalizem vesla iz ene krize v drugo.

Nemški kancler Brüning in zunanji minister dr. Curtius pojedeta dne 4. junija v London, kjer bosta gosta predsednika vlade Macdonalda. Potožiti mu hočeta težki gospodarski položaj Nemčije ter zaprositi nujno pomoč. Razpravljala bosta tudi s Hendersonom. Tako je prisiljena nemška meščanska vlada iskati pomoči pri angleški delavski vladi.

Komunisti so v Essenu vprizorili nemire. Da preprečijo prodiranje policijskih avtomobilov, so zgradili na ulicah barikade in so si nanosili skupaj cele kupe cestnega kamenja, s katerim so obmetavali policijo, ki je ene-ga delavca ubila.

Grozeča stavka. Kovinski tvorničarji na Saškem so odpovedali delavcem kolektivno pogodbo in hočejo znižati plače. Delavci groze s stavko.

Nov nemški jeklarski kralj je Friderik Flick. Pred osmimi leti je bil še skromen prokurist, danes pa je generalni ravnatelj največjih nemških jeklarskih družb. Pod njegovo oblast spada tudi avstrijska montanska družba.

Angleške železnice bodo podržavljene. Angleška delavska vlada se resno bavi s podržavljenjem železnic. Železničarji in vlada so mnenja, da bodo potem železnice mnogo bolj služile splošnim interesom.

Španija bo priznala Sovjetsko unijo. Med sovjetskim komisarjem zunanjih poslov, Litvinovim, in španskim ministrom za zunanje zadeve Lerrouzom so se vršila v Ženevi pogajanja radi priznanja Sovjetske unije po španski republiki. Imenovali so se že osebe za obojestransko poslanštva, predvsem pa bodo čimprej vpostavljeni trgovski odnošaji.

Stanovanjski načrti za tekoče leto v Sovjetski uniji. Po poročilu »Pravde« je za zidanje delavskih stanovanj v letošnjem letu preračunano 1100 milijonov rubljev. Zgraditi se ima 700.000 delavskih stanovanj in znaša odmerjena stavbena ploskev 11 milijonov kvadratnih metrov. Do 1. decembra t. l. mora biti ves program dogotovljen. V tekočem letu bo dva milijona moških in pol milijona ženskih moči na novo pritegnjenih v industrijsko produkcijo.

Volitve v Egiptu. V Egiptu imajo parlamentarne volitve. Voli se 150 poslancev. Vladnih kandidatov je 273, opozicija pa na poseben način sabotira volitve in sicer tako, da je postavila samo enega kandidata Naha-pašo.

47.000 Dunajčanov se lahko istočasno koplje. Zadnjič smo omenili, da je Dunaj mesto kongresov, ker se na Dunaju vrši vsako leto največ mednarodnih kongresov. Danes pa ravnatoko lahko zapisemo, da je Dunaj mesto kopališč, ker ima največ naprav za kopanje in se v resnici Dunajčani v tako velikem številu koplje, kot v nobenem

Vlado Klemenčič:

Generacija osemnajstletnih.

(Iz nenapisane vojne knjige.)

Po vsednevem bedastem ekserciranju smo ležali utrujeni, lačni na slamnjačah, kadili, če smo imeli kaj, gledali v strop in kvantali. Ah, te kvante v četrtem letu vojne! Vanje smo zavijali, kakor v sive, umazane plahte, svoje siromaštvo, da so nam pod njimi tem varneje plapolala naša uboga osemnajstletna srca, kakor boječ, nemirni plameni.

Da, osemnajstletna srca in drugega nič. Drugo je bil le bridek spomin: domača hiša, starši, bele ceste in šumeči gozdovi v daljavi. Kadar je kdo o tem govoril, so ga poslušali molče — nihče ni nič pripomnil. Še tisti je mahoma utihnil in povesil oči, kakor bi se sramoval. Zdelo se nam je, da je iz nas pa do sveta, ki so nas iz njega iztrgali ter nas vrgli v te ušive barake, napeta struna, ki ne sme zazveneti. Ne, ne sme zazveneti, pa je vendar venomer zvenela in tre-

petala v nas, kakor pesem lajnarja, ki stoji pod voglom in se ne gane naprej. Daj mu božji dar, človek, da boš imel mir! Ampak lajnar ti zato zagode še lepše. Da, lajnar, morda veter-an iz šestinšestdesetega leta.

Mi smo ga preganjali s kvantami. Enoletnik Kumer je začel. Nihče ni našel luči. Somrak in tobakov dim je leno visel nad nami. Kumer, ki je pripovedoval največ, se nam je zdel kakor mož, prikupen in postaven, kakor ustvarjen Don Juan. Vsi smo verjeli, da je.

»Dragi moji, kaj takega je težko kdo doživel. Ženska je bila resda iz gornjih desetisočev, visoka, blede, nedostopna, ampak jaz sem jo nago-voril. Samega sebe sem postavil na tehtnico, ker sem hotel preizkusiti fanta v sebi. Pa sem zmagal. Kar omehčala se je, kakor vosek na toploti. Ni mi bilo žal truda. Ko sva bila že tako daleč, da ...«

Zazdelo se nam je, da struna ni več zvenela in da je lajnar utihnil. Pa ni! Utrujeni bi bili radi zaspali, pa ni šlo. Kumer je začel z novo dogo-divščino in še kdo.

Ko smo zjutraj zarana morali vstati, je padel vod osemnajstletnikov kakor gruča otrok v hladno, nepri-jazno jutro. V ohlapne vojaške obleke so tonila nedorasla telesa, v velike jeklene čelade so se skrili blede, drobni obrazi.

Potem so nas poslali na fronto.

Lajajoče granate so ubile otroško-ponosno kvanto med nami, dim ekra-zita nas je ovil, da nismo videli niti svojih borih osemnajst let. Mnogo jih je ostalo tam na tisti vlažni, lepljivi ilovici in tudi Kumer. Vrglo ga je vznak, da je gledal s svojimi modrimi, otroškimi očmi v visoko nebo nad seboj. Ponoči smo ga potegnili v granatni lijak in zasuli Don Juana-otroka. Nobena ženska ni jokala za njim razen njegove matere.

Tisti, ki smo dočakali konec, smo, vrnivši se, doživeli tudi ženske. Ne žensk v fantastični kvanti, kakor osemnajstletniki v barakah, marveč prave žive ženske, pač ljudi drugega spola. Ni bilo tako kakor takrat in tudi lepše ter resničnejše ni bilo.

če si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

mestu na svetu. Lani se je v mestnih kopališčih kopalo vsega skupaj 10.961.396 oseb. Povprečno se je vsak Dunajčan kopal v mestnih kopališčih 6krat. V vseh mestnih kopališčih se lahko koplje istočasno 47.000 oseb. Na takozvanem »Gänsehäufel« je vsak četrtek, soboto in nedeljo velik koncert. Nadalje je montiran tudi radio ter naprava za prenos gramofonskih plošč.

Slaba konjunktura za advokate na Dunaju. Splošna gospodarska kriza je zajela tudi dunajske advokate. Na Dunaju je vsega skupaj 2091 odvetnikov, od katerih si štiri petine ne morejo privoščiti koncipijenta. Mnogo mlajših moči nima niti lastne pisarne. Žalostno pa je najbolj to, da je društvo pravnikov moralo v lanskem letu 50 starim advokatom in 200 advokatskim družinam dati podporo.

Ker so ga smatrali za komunisto. je v Frankfurtu na Majnu nek učenec napadel s sekuro svojega součenca in ga občutno ranil.

Usodni jamski zasipi. V Wolfovem šahu pri Eislebnu na Nemškem se je utrgala s stropa plast kamena, ki je dva rudarja ubila, dva pa težko poškodovala. Na isti način sta bila ubita dva rudarja v šahu 789 rudnika Gosson-Lagasse pri Montegue v Belgiji.

Nalašč si je odrezal obe roki. V Berlinu si je 23 letni Rudolf Stein v delavnici svojega očeta z rezilnim strojem odrezal pod komolcem obe roki. Položil je roki med rezila in je stroj poglaval z nogo. Najprej se je hotel obesiti, kar se mu pa ni posrečilo. Vzrok še ni znan.

Pražani se upirajo policijskim odredbam. Češki deželni predsednik Kubat je izdal naredbo, da imajo javni organi zasledovati izletnike po deželi, če se nahajajo v parih obojega spola in zahtevati od njih poročne listine, v nasprotju s katerimi pa aretirati. Ta precej srednjeveška in klerikalno navdahnjena odredba je vzbudila po vsej deželi veliko nevoljo. V tork se je vršil v Prahi veliki protestni shod, ki se ga je udeležilo skoraj 10.000 ljudi. 100 policistov na konjih je shod razglašalo, pri čemur je prišlo do spopadov in je bilo več oseb ranjenih. Poskuse demonstrativnih obhodov je policija preprečila. Pozno v noč so krožile po mestu ojačane patrulje.

Največji parnik na svetu. Na Angleškem je bil ravnokar dogotovljen novi ter obenem največji parnik sveta, ki bo vozil na črto Southampton Quebec. Ladja ima 42.000 ton nosilnosti ter bo omenjeno progo prevozila v manj kot v petih dneh. Parnik je skrajno luksuriorno opremljen in razvija hitrost 25½ vozlov na uro.

Dober zaslužek. Poglar ameriških tihotapcev, Jack Diamond, je bil obsojen, vendar pa utegne še okrevati. Če ozdravi, ga zapro in postavijo pred sodišče zaradi tihotapstva. Mož je zaslužil kot tihotapec na teden 40.000 dolarjev (2.240.000 dinarjev). Polovico zaslužka je porabil za podkupovanje uradnikov in oblasti. Kaj so naši tihotapci napram temu junaku časa!

Ameriški morilci oboroženi s strojnimi. V nekem kraju mesta New York je bival nek student Columbia univerze, ki ni bil samo vseučiliški slušatelj, temveč tudi ugleden član newyorškega podzemlja. V trenutku, ko je stopil iz restavracije, je bil z več strelji iz strojnice ubit. Morilci so streljali nanj s strojnico kar z avtomobila in so po izvršenem dejanju naglo oddreli. Policija je izvedla, da gre za čim masčevanja konkurenčne bande. Amerikanci so res iznajdljivi, ker imajo strojnico, medtem ko pri nas človek še težko do revolverja pride! Nas človek še težko do samokresa pride!

Punt jetnikov v neki braziljanski ječi. Iz Rio de Janeiro poročajo, da je v kaznilnici v Curtibi nastal upor jetnikov. Čuvaji so streljali, pri čemur je bilo 10 jetnikov ubitih, 15 pa ranjenih, med tem ko se je desetorica beg posrečil.

Moderni roparji. V neko banko v Pontiacu (Michigan USA) so vdrli roparji in odnesli 3000 funtov šterlingov ter so nato pobegnili v pripravljenem letalu.

Oster spor v grafični industriji.

Delna stavka v Ljubljani. — Boj za uveljavljanje knjigoveške tarife. — Spor so zaostri delodajalci.

Ker tiskarniške knjigovoznice oz. cela zadruga knjigoveških mojstrov ni hotela priznati sporazuma o knjigoveški tarifi, ki je bil podpisan obojestransko dne 6. februarja t. l. in je sigurno, da je odklonilnemu stališču vseh knjigoveških mojstrov kriva predvsem knjigovoznica Jugoslovanske tiskarne, ki siloma usiljuje svoje stališče ostalim knjigovoznicam, je proglasila grafična organizacija knjigovoznic Jugoslovanske tiskarne za netarifiran obrat in zahtevala od tiskarne, da kot tarifirano podjetje prekine s knjigovoznico vse poslovne in druge stike. Jugoslovanska tiskarna temu ni hotela slediti in za to se je že v petek, dne 22. maja, začelo po posrednih oddelkih te tiskarne z opuščanjem dela na ta način, da so oddelkovi zaupniki sklicevali med delom v tiskarni oficinske sestanke.

Ko je Jugoslovanska tiskarna to opazila, je izjavila glavnemu zaupniku, da ne bo več oddajala tiskovin knjigovoznici v vezavo. S tem je nastalo zopet normalno stanje. Še tekom noči pa so začeli zopet odlašati tiskovine v knjigovoznico in to se je ponovilo v soboto, t. j. 23. maja. Obratni zaupniki so zopet sklicali sestanke po oddelkih.

Ravnatelj se je silno razburjal in se je v tem stanju udeležil enega izmed sestankov, kjer je držal govor in izjavil med drugimi »lepi mi besedami«, da bo tiskarna nadalje oddajala tiskovine knjigovoznici. Ker je delavstvo odgovorilo, da

bo toliko časa zborovalo, dokler se bodo tiskovine oddajale v knjigovoznico, je odgovoril ravnatelj, da v izogib sabotaži ne dopusti, da bi delavstvo ostalo v obratu, nego naj gre na ulico. Ko je delavstvo hotelo slediti tej zahtevi, se je premislil in vse poslal na dvorišče. Tu jih je držal zaklenjene. Bil je vsak izhod nemogoč in tudi obleke in drugo je ostalo pod ključem v garderobi. Delavstvo je na dvorišču čakalo, da mine čudni delovni čas in se odpro dvoriščna vrata. To se je zgodilo ob 1. uri popoldne, ko je delavstvo prejelo tudi svoje plače z odtegljajem dopolne zamujenega časa. Vse delavstvo je bilo enodušno in je izstopilo solidarno do zadnjega delavca in delavke.

Med tem je Društvo tiskarnarjev, ki je grafični organizaciji stavilo že v petek ultimativno zahtevo, da mora grafična organizacija svoje odredbe in svoje zahteve glede knjigovoznice Jugoslovanske tiskarne preklicati do najkasneje 10. ure v soboto, 23. maja, ker bo sicer sledilo izprtje po vsej Sloveniji, zasedalo, in se končno odločilo poslati vsem tiskarnam okrožnico s proglasom o neveljavnosti kolektivne pogodbe in o uvedbi zakona.

Faktorska zveza, ki je imela prijateljski dogovor z grafično organizacijo, je stopila v tem momentu na stran Društva tiskarnarjev.

O razvoju spora bomo poročali. Naj živi solidarnost grafičnega delavstva!

Ljubljana.

Redni občni zbor »Cankarjeve družbe« se bo vršil v četrtek, dne 11. junija 1931 ob pol 20. uri (pol 8. uri zvečer) v prostorih Strokovne komisije, Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice). Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornega odbora. 3. Volitev novega odbora in nadzorstva. 4. Določitev knjig za leto 1931-32. 5. Razno. — Če ob določeni uri ne bo sklicani občni zbor sklepčen, se vrši uro pozneje drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ustanovnikov. — Odbor Cankarjeve družbe.

»Prijatelj Prirode« priredi 14. junija društveni izlet na Stol (2236 m). Isti dan napravi izlet na Stol tudi »Prijatelj Prirode« iz vseh podružnic Koroske. Zato priporočamo vsem podružnicam »Prij. Prirode« v dravski banovini, da v čim večjem številu pridejo njihovi člani na vrh Stola, kjer se snidemo z avstrijskimi »Prijatelji Prirode«. Lansko leto se nas je zbralo na sličnem izletu okrog 400. Tudi letos nas ne sme biti manj, ko je naše gibanje že zelo napredovalo napram lanskemu letu. Pot na Stol ni težavna in je zanimiva s stalnim krasnim razgledom. Na vrh se lahko pride v petih urah. Torej 14. junija vsi na Stol!

Zatvoritev poti. Prehod skozi Lattermanov dvored, ki vodi od spodnjega dela bivšega otroškega igrišča mimo velesejskih paviljonov proti pivovarni Union, bo v času od 25. maja do vključno 13. junija t. l. vsled prireditve velesejskega zaprt.

Maribor.

Maribor zavrt v oblake prahu. Dobro se zavedamo, da je asfaltiranje cest zvezano z velikimi izdatki, tudi ne pričakujemo, da bi nas mestni očetje v doglednem času razveselili morda celo s tem, da bi bile ceste namočene z oljem, kot je to na pr. slučaj na Češkem že pri okrajnih cestah. Vso grajo pa zasluži postopanje mestnega stavbenega urada glede škropljenja ulic in cest, ki se škropijo skrajno malomarno. Mnogo se govori o pobijanju tuberkuloze in o potrebi higijenskih naprav, tujskem prometu itd., medtem se pa pusti v nemar pocestni prah, katerega je v Mariboru toliko, da bi mesto vsled tega lahko postalo znamenito. Za velike davke in občinske pristojbine, katere morajo občani plačevati, je pač najmanjše, kar lahko zahtevajo, vsaj to, da jih reši mestna občina neznosnega prahu, ki ga morajo dnevno požirati. Čakanje, da bo to delo opravil dež, pač ni na mestu. Zato zahtevamo, da se to zlo odpravi.

Davek na šoferske legitimacije.

Srežko načelstvo je te dni pričelo razpošiljati pozive šoferjem za plačilo banovinske davščine na šoferske legitimacije. Poziv se glasi:

Glasom § 81 pravilnika o banovinskih davščinah za l. 1931 in 1932 je plačati letna taksa za šoferske legitimacije, in sicer od usposobljenec avtomobilskih voženj Din 100.— in od usposobljenec za motocikle Din 50.—.

Pozivljam Vas, da plačate označeno takso po priloženi čekovni položnici najkasneje do 20. maja 1931, sicer se Vam bo odvzela šoferska legitimacija in uvedlo proti Vam kazensko postopanje v smislu § 82 zgoraj navedenega pravilnika.

Sreski načelnik.

S tem davkom so šoferji hudo oškodovani, ker morajo plačati že itak dohodninski davek kot vsi ostali delavci od svojega zaslužka. Primereno bi bilo, da se ta davek naloži lastnikom avtomobilov, ki imajo z uporabljanjem avtomobila koristi, medtem ko so šoferji le nastavljeni, ki vršijo službo kot delavci v ostalih podjetjih.

III. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v petek, dne 29. maja 1931, ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Buren občni zbor Trgovskega gremija. Minuli teden se je vršilo nadaljevanje občnega zbora Gremija mariborskih trgovcev, ki je bil vsled nesoglasij meseca marca prekinjen. Tudi to pot občni zbor ni mogel biti zaključen, čeprav so zborovalci ob tej priliki podelili odvezo staremu odboru ter ga zopet izvolili. Vsled dolgih debat se je volitev vršila že po polnoči, ostali dnevni red pa še ni bil izčrpan, zato bo nadaljevanje občnega zbora v sredo, dne 27. t. m.

Priziv pekovskih mojstrov zavrnjen. Tukajšnje okrožno sodišče je potrdilo prvo sodbo okrajnega sodišča, s katero je bilo 21 mariborskih pekov obsojenih.

Invalidi pod 30% nesposobni, ki nimajo po novem invalidskem zakonu pravice do invalidnin, se s tem v smislu tozadevnega razpisa Kr. banske uprave in ministrstva socialne politike opozarjajo, naj prošnje za podelitev in izplačilo invalidnine ne vlagajo, ker so vse take prošnje po zakonu neosnovane. Prošnje naj vložijo tedaj, ko jim bode po zakonu dana pravica za priznanje invalidnine.

Motorni čoln mariborske plovibene družbe je pričel preteklo soboto z rednimi vožnjami na Mariborski otok in nazaj.

»Prijatelj Prirode«, Maribor. 31. maja poučni izlet čez Meljski hrib na Vurberk.

Borba jeseniških kovinarjev za svoje pravice.

Jesenice, 23. maja 1931.

Današnji popoldan so zopet enkrat pokazali jeseniški kovinarji, da se dobro zavedajo svojih pravic in važnosti časa, ki ga je prinesla odpoved kolektivne pogodbe v decembru mesecu lanskega leta.

V Delavskem domu na Savi se je ob 4. uri popoldne vršilo impozantno zborovanje vsega delavstva KID iz vseh treh tovarn (Jesenice, Javornik, Dobrava). Vsi veliki prostori Delavskega doma so bili napolnjeni, a še niso našli vsi zborovalci v njih prostora. Morali so se poslužiti celo dvorišča. To vse dokazuje, da vlada med delavstvom močno hotenje za rešitev perečih vprašanj in sedanjega negotovega stanja.

Zborovanje je otvoril glavni zaupnik delavstva KID s. Jeram Jurij. V daljših izjavah je poročal o dosedanjem poteku mezdnih pogajanj. Zaključena so v glavnem pogajanja o akordnih postavkah v tistih obratih, kjer akordni sistem prihaja v poštev. Dosedanja pogajanja so zahtevala mnogo napore od strani zaupnikov, ki svoje težke naloge vrše z največjo vztrajnostjo in doprinosanjem žrtve. Za to veliko delo jim je bila izrečena javna zahvala. — Vzlic večmesečnim pogajanjem pa še niso rešeni vsi obrati in tudi še ni pod streho najvažnejša stvar, t. j. kolektivna pogodba celokupnega delavstva. — Ko je tovarna odpovedala prejšnjo kolektivno pogodbo, je izjavila svojo pripravljenost za sklenitev nove, a zdaj se unika in razpravo zavlačuje. Na tozadevne spomence niti ne odgovarja, pač pa je sporočila, da mora glavni zaupnik zopet v službo. To je lep maneuver, ki ga delavstvo dobro razume. Odgovor nanj je bilo današnje zborovanje in pa sprejeta resolucija, ki zahteva takojšnje razpravljanje o predloženi spomenici za novo kolektivno pogodbo in preklic zahteve glede glavnega zaupnika. Resolucija je sestavil in predložil savezni svet SMRJ ter je bila predložena poprej še Jug. strokovni zvezi in Narodni strokovni zvezi. Nar. strokovna zveza je na svojem sestanku v petek, ob navzočnosti centralnega tajnika Kravosa sklenila odobriti prvo točko, drugo je pa zavrnila in to sporočila z dopisom. Zborujoče delavstvo je to nelepo gesto soglasno in spontano obsodilo. Zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze, tajnik J. Rozman, je v lepem govoru izjavil, da JSZ kompaktno stoji za resolucijo in se ji v celoti pridružuje. Resolucija je bila sprejeta soglasno z dodatkom k drugi točki, da bodo zaupniki v slučaju negativnega odgovora izvedli med delavstvom plebiscit o tem, da delavstvo glavnega zaupnika sampa plača, ker hoče, da isti ostane na svojem mestu. — Zborovanje je pokazalo vso razredno zavednost kovinarjev, njihovo kompaktnost in zrelost, ki jamči boljšo bodočnost. Jeseniški proletarijat bo v tem težkem boju zmagal, ker mora zmagati.

Za voditelje obvezno. Odhod ob 6. uri zjutraj od Glavnega trga. — 4. junija popoldanski izlet v Ptujski gozd. Odhod ob pol 2. uri od Magdalenskega parka. — 7. junija izlet skozi Bresternico na Sv. Duh, nazaj na Falo. (Vožnja stane Din 7.50.) Odhod ob 4. uri zjutraj od Glavnega trga. — 14. junija izlet čez Slov. Bistrico k vodopadu Sv. Uršula. Sv. Areh. Limbuš, Maribor. — Odhod od glavnega kolodvora ob 5.20. — (Vožnja do Slov. Bistrice Din 10.50.) — 14. junija je določila ljubljanska podružnica izlet na Stol, kjer se bodo sestali z avstrijskimi »Prijatelji Prirode«. — Interesenti se lahko javijo vsak ponedeljek, torek in petek ob pol 19. uri v društvenem lokalu, Frankopanova cesta 1. — 21. junija izlet čez Sv. Bolfenk k Mariborski koči (vodopad). Odhod ob 5. uri zjutraj. Zbirališče Frankopanova-Stritarjeva ulica. — 28. in 29. junija izlet čez Sv. Bolfenk, Sv. Areh, Sv. 3 kralji, Veliki vrh, ribniki, Beigott, Šumik, Ruše. Odhod 28. junija ob 5. uri zjutraj. Zbirališče Frankopanova-Stritarjeva ulica.

Radirke, risanke, šolske škaltje, torbice in nešteto drugih produktov dobite le v trgovini Ljudske tiskarne, Slomškov trg 6.

Celje.

Širši članski sestanek »Svobode« v Celju se bo vršil v soboto, 30. t. m., ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice. Ker je dnevni red za razvoj našega kulturnega gibanja zelo važen, pričakujemo polnoštevilno udeležbo. Vabljeni so tudi prijatelji in somišljeniki. Odbor.

Jesenice.

Gibanje nameščencev Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Z Jesenic nam poročajo: Nameščenci se zadnje čase intenzivneje gibljejo. Prvič se je letos izvolilo zakonito priznane nameščenske zaupnike. Povod k borbenejšemu gibanju pa dosedanjem devetletnem mrtvulu je dal tedenski položaj in razmere nameščencev, ki niso baš rožnate, posebno v nekaterih kategorijah ne, in njih vedno bolj naraščajoče in komplicirano delo v uradih, ki se razteza tudi na dneve in praznike, ki so bili z ozirom na krajevne običaje vedno dela prosti. Slabi izgledi v napredovanju v boljše plačilne pogoje jim jemlje življensko silo in tudi povzroča skrb za starost. Take razmere so privedle novo vodstvo društva nameščencev KID, da ukrene vse, kar je

mogoče, da osigura članom društva človeka in nameščena vredno življenje. Na izrednem običnem zboru društva, ki je bil zelo dobro obiskan, se je sklenilo, da se pošlje potom generalnega ravnatelja g. Noota predsedniku upravnega sveta KID g. Avgustu Westnu spomenica, v kateri so nanizani predlogi za ureditev teh problemov na bazah, ki so v glavnem naslednje: 1. Razmerje nameščenec do delodajalca naj se definitivno uredi v obliki službene pragmatike, kolektivne pogodbe, ali kaj sličnega. 2. Reši naj se vprašanje socialnega zavarovanja nameščenec. 3. Imenuje naj se oficijelnega personalnega referenta pri podjetju, kateremu naj se točno določi delokrog. 4. Nameščenec naj dobi pri nastopu službeno nastavitveno pismo, in dosednji nameščenci, ki nimajo nobene listine, vsaj službeno pismo, v katerem se ugotavlja dejanski službeni položaj nameščenca. 5. Vsa ta sistematizacija ali službena pragmatika naj velja za bodoče. To je, da nameščenci ohranijo svoj pridobljeni službeni položaj, četudi bi po novi opredelitvi morali zavzeti nižjo stopnjo. Nameščenci, ki bi jih uredba pridelila višje, kot dejansko so, naj tekom gotovega časa napredujejo v položaj po pragmatiki. Uprava in celokupno članstvo društva trdno pričakuje, da bo upravni svet KID toliko uvidel, da bo skušal rešiti predloge, ki jih stavlja spomenica na zadovoljiv način, zavedajoč se, da je tudi v interesu podjetja samega, da ima telesno in duševno zdrave delovne sile in da zatore le vsestransko zdrav in krepak delavec nuditi višek svojih moči na razpolago le za pošteno plačo.

Hrastnik.

Glasbeno društvo je priredilo v nedeljo, 17. maja, koncert v Narodnem domu. Na sporedu so bile pevске in orkestralne točke. Imenovano društvo prireja enega ali dva koncerta letno. K boljšemu uspehu bi taki prireditvi pripomoglo, če bi se pritegnilo k sodelovanju tudi člane drugih kulturnih društev. Sam koncert, kljub krizi, ni bil slabo obiskan, medtem ko bi veselica lahka odpadla.

Kulturni pregled.

»Svoboda«. Majska številka »Svobode« je izšla na 48 straneh s pestro vsebino. Prvi članek je posvečen razglabljanju, ali je izobraževalno delo strokovnim organizacijam potrebno ali ne. Iz te važne razprave izvemo, da se mora izobraževalno delo pojmovati kot del organizacijskega delovanja, ki se razvija sporedno z ostalim delavskim gibanjem. To je treba imeti vedno pred očmi, zakaj vzgojno in izobraževalno delo pomaga umstvenemu razvoju proletarijata, ga utrjuje, mu daje samozavesti in pospešuje delo strokovnih organizacij. Lep vzgled in primer nam

dajejo avstrijske strokovne organizacije. Članek, ki je zelo aktualen za današnje čase, bo gotovo razgibal tudi naše strokovničarje in jim pokazal pot v kulturno delavsko organizacijo. Škoda je vsakega trenutka v tej krizi, ki ga proletarijat zamudi in zanemari svoje izobraževalno delo — le z izobrazbo lahko stopi boljši bodočnosti nasproti. Premislite in presodite!

Golouh je napisal zanimiv članek o nemškem fašizmu. Z globokim razumevanjem je izčrpal problem fašizma v Nemčiji, ki je samo kopija italijanskega fašizma.

I. Vuk je prevedel poučno povest »Hlapec« od znane nemške pisateljice H. zur Mühlen, Talpa pa prevaja iz romana »10 PS«, ki ga je napisal ruski pisatelj I. Ehrenburg. To je roman o avtomobilu, ki spremlja milijone življenj, ki drvi po zemeljski obli kakor pošast in se smeji v njene okove uklenjenemu človeku. Ta odlomek, z naslovom »Kavčuk«, se bo nadaljeval v prihodnji številki.

Cv. Kristan piše o Robertu Owen ob 160 letnici svojega rojstva. Ker je bil Owen eden izmed prvih zadržarjev, bo članek posebno zanimiv tudi naše zadržarje.

Poleg proze najdemo v tej številki »Svobode« tudi par lepih pesmi. M. Klopčič je napisal nežno pesem: »Mati govori ob zibelki«, Tone Čufar pa pove in uči silno »Solčno molitev«. To pot se je oglašil s pesmijo tudi novinec Andrej Benčič. »Naša pesem« in »Srečanje« pričata, da je »Svoboda« lahko ponosna na take začetnike. Le s tako pesmijo v delavsko revijo, da bo polna biserov, življenja in hotenja.

Pod rubriko »Knjige in knjižnice« najdemo statistiko Cankarjeve družbe za l. 1930, ki kaže razveseljiv napredek napram lanski letu. Talpa razpravlja o nekaterih sodobnih romanih, Tone Maček o Heinrichu Heineju (k 75 letnici njegove smrti) in drugo. Zanimive so vesti iz društvenega življenja, dramatike, pesmi, glasbe, »Priatelja Prirode« in športa. Povsod utrinki iz delavskega življenja in stremjenja.

Na koncu je še nekaj paberkov iz današnjih dni, ki so vredni, da ostanejo zabeleženi. P. V.

Različne metode stavkanja.

Nek japonski delavec v tkalnici je pred kratkim izsilil od svojega delodajalca posebno doklado za svojo 12člansko rodbino na ta način, da je zlezal na vrh tovarniškega dimnika, kjer je 5 ur sedel tako, da dim ni imel izhoda in je na ta način ustavil ves obrat. Take kuriozne metode stavkanja v vzhodnih deželah niso redke. Nastavljeni cestne železnice v Peipingu so si nedavno priborili zvišanje plač na ta način, da so vzdrževali promet kakor navadno, samo voznine niso nobene kasirali. Posledica tega je bila, da se je vse mesto

vozilo celi dan zastoj na sprehod, vsi vozovi so bili vedno nabito polni, železniška družba je pa imela veliko škodo in se je podvzela, da doseže sporazum s svojimi uslužbenci. Nasprotno temu so se pa železničarji indijske Peninsule-železniške družbe polegli okrog upravnega poslopja in po bližnjem tiru v tako velikem številu, da ni mogel nihče v urad in ne iz njega. Policija je sicer skušala demonstrante posamezno odnašati, a na vsako izpraznjeno mesto sta se takoj vlegla dva nova.

Pred leti so uslužbenci cestne železnice v Kairu prišli s svojim ravnateljstvom radi diferenc pri plačah v konflikt ter so stopili v stavko. Prvi dan se je obrat zamogel za silo vzdrževati s stavkokazi, a že drugi dan so prišli stavkujoči cestni železničarji s svojimi molilnimi preprogami pod pazduhami, ki so jih v majhnih presledkih razgrnili po vsem železniškem tiru in so posedli na nje. Na pomoč poklicana policija si spočetka ni upala motiti stavkujočih muslimanskih železničarjev, ker je bil vsak zatopljen v gorečo molitev k Alahu; ko so jih pozneje vendarle začeli odganjati, je vsak, ki so ga pregnali z njegovega mesta, vzel svojo preprogo in jo je na drugem mestu zopet razgrnil med tračnice in je znova klical svojega Alaha. Napram tej metodi je policija ostala

brez moči in čez dva dni je morala direkcija zahtevam ugoditi.

Maksim Gorki pripoveduje v svoji zbirki »Pravljice resničnosti« o stavki cestnih železničarjev v Neapolju. Ko so prišli vojaki, da nadomestijo železničarje, so se isti vlegli na tračnice. Ko je občinstvo to videlo, je prihitelo stavkujočim, ki so jih hoteli spraviti s tira s silo, na pomoč in je poleglo po tračnicah v stotinah, v tisočih, dokler ni bila zmaga gotova. Pri štrajku gornjeitalskih kolonov je delavstvo Genue, Milana in drugih mest vzelo njih otroke za več tednov v oskrbo. V nekaterih strokah, zlasti pri prometu poznajo tudi takozvane italijanske stavke, ki se izražajo v natančnem izpolnjevanju vseh predpisov, kar ovira in onemogoči vsak reden promet.

Priporočam

mojo veliko zalogo modernih poletnih klobukov vseh vrst modelov in novodošlih športnih čepic, po vsakokratnih cenah.

MODNI SALON

M. JAHN
MARIBOR, STOLNA 2

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**
14 karatno originalno ameriansko

zlato nalivno pero
ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**,
(900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio«
welt«. Naroča se Administration der »Radio«
welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša
obširne radioprograme, interesantne slike in ima
lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri
tu in inozemske **nogavice** po
nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki
Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA

M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravlja vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Kolesa, otroške vozičke, gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravlja najceneje meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14
Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi dobro blago za ženske in otroške obleke po Din 8—, 10—, 12— meter. Oglejte si pred nakupom.

litro se en zvezek!

od Papirnice

Ljudske tiskarne
Šlomškov trg 6

Zbirajte za tiskovni sklad

NI POTREBA

skrbeti, kje si boste nabavili **obleke, čevlje, sandale, perilo, klobuke**, ter **vsakdanje potrebščine**, ker kupite iste po zelo solidnih cenah pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Oglejte si izložbe in zalogo!

JAKOB KOVAČ, Celje,
diplom. krojaški salon,

Razlagova ul. 6, blizu Delavske zbornice
priporoča svoje izdelke na mero in sicer vse vrste oblek za gospode, dečke in turiste. **Oglejte si izložbo. Za člane »Priatelja prirode« 10% popust.**

Moč

močne mišice, mirni živel in ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno voljo, ki ga usposablja za izredne napore današnjega načina živovanja. Izrabljene sile se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če natearate svoje ude pred počitkom s par kapljicami prstnega

„Diana“, franc. žganja

si zagotovite mirno in osvežujoče spanje, zbudili se boste jutraj odpočiti in bodete opravičljivi lahko in brez utrujenosti svoje delo. Mnogi uživajo v vodo za umivanje in kopanje par žlic „DIANA“ francoskega žganja, kar stori dobrodejen občutek.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. Cena: Mala stekla Din 10—, srednja Din 26—, velika Din 32—. Pazite in prepičajte se, da dobite „DIANA“, ker se ponareja!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovški trg štev. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesečni odpovedi.